

วิเคราะห์ความงามการแกะสลักไม้เชิงสุนทรียศาสตร์ของชุมชน

ชาวบ้านนาสะไมย์ จังหวัดยโสธร *

An Analysis of the Beauty of Aesthetic Wood Carvings of Na Samai Villagers Community, Yasothon Province

พระวิชัย จันทสารโร(พรหมโล)¹, พระราชปรียัติวิมล²

และพระครูใบฎีกา นรินทร์ สีลเตโช³

Phra Wichai Chandasaro(Promlo)¹, Phra Ratpariyattivimon²

and Phrabidika Narin Silatecho³

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด^{1,2,3}

Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus^{1,2,3}

Email : phrawichaiphrommalo@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปและงานแกะสลักไม้ของชุมชนชาวบ้านนาสะไมย์ จังหวัดยโสธร 2) เพื่อศึกษาเชิงแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสุนทรียศาสตร์ และ 3) เพื่อวิเคราะห์ความงามการแกะสลักไม้เชิงสุนทรียศาสตร์ของชุมชนชาวบ้านนาสะไมย์ จังหวัดยโสธร การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์ แล้วนำเสนอผลการวิจัยด้วยพรรณนาเชิงวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพทั่วไปและงานแกะสลักไม้เชิงสุนทรียศาสตร์ของชุมชนชาวบ้านนาสะไมย์ จังหวัดยโสธร ชาวบ้านนาสะไมย์เป็นชุมชนชาวพุทธผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นบริบทที่สำคัญในด้านของวัฒนธรรม งานแกะสลักไม้เป็นประติมากรรมลักษณะของประณีตศิลป์ที่ช่างผู้แกะสลักสร้างสรรค์ผลงานด้วยความละเอียดอ่อน สะท้อนสภาพสังคม วิถีชีวิตและจิตใจของชุมชน 2. จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเชิงสุนทรียศาสตร์ ความงามของการแกะสลักไม้ที่ประณีตงดงามประดิษฐ์ขึ้นจากความรูสึกที่ไม่อาจประเมินค่าของความงามออกมาเป็นรูปธรรมได้ การแกะสลักไม้เป็นการสร้างสรรค์งานศิลปกรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนามีการสร้างสรรค์อย่างสวยงามและประณีตบรรจงความงามอยู่ที่สายตาคนมองความงามถูกกำหนดให้กับสิ่งต่างๆ ของวัตถุที่สวยงามและการตอบสนองเชิงอัตวิสัยของผู้สังเกต 3. วิเคราะห์ความงามการแกะสลักไม้ของชุมชนชาวบ้านนาสะไมย์ จังหวัดยโสธรพบว่าความงามด้านวัฒนธรรมเป็นภูมิปัญญาที่มีการรักษาสืบทอดกันมาในชุมชนท้องถิ่นให้อยู่อย่างมั่นคง มาสร้างความรู้ภูมิ

* Received August 15, 2021; Revised November 29, 2021; Accepted November 30, 2021

ปัญหาช่างพื้นบ้านบนพื้นฐานศิลปะ วัฒนธรรมร่วมสมัยที่ปรากฏในงานพุทธศิลป์ ด้านวิถีชีวิตที่ผูกพันอยู่กับ ธรรมชาติด้านความสามัคคีในชุมชนที่เข้มแข็งให้เกิดขึ้นแก่ชุมชนและสังคมไทยต่อไป

คำสำคัญ : งานแกะสลักไม้; สุนทรียศาสตร์; ชุมชนชาวบ้านนาสะไมย์

ABSTRACT

The objectives of this research article were 1) to study the general conditions and aesthetic wood carvings of Na Samai villagers community in Yasothon Province, 2) to study aesthetic concepts and theories and 3) to analyze the beauty of aesthetic wood carvings of Na Samai villagers community in Yasothon province. This research is a qualitative research by studying documents and interviews, then presents the research results with an analytical descriptive.

The results of research found that : 1. General conditions and aesthetic wood carving works of Na Samai villagers in Yasothon province found that Na Samai villagers are Buddhist communities that combine local wisdom as an important context in culture. Wood carvings are also a characteristic sculpture of exquisite art where the sculptors create works with delicacy, reflection of social conditions, the way of life and the mind of the community. 2. From the study of aesthetic concepts and theories, it was found that the beauty of exquisite wood carvings was created from the invaluable sense of beauty to be concrete. Wood carvings are a work of art that are related to Buddhism. They are beautifully and elaborately created works. Beauty is in the eye of the beholder. Beauty is assigned to things of beautiful objects and the subjective response of the observers. 3. Analyzing the beauty of wood carving of Na Samai villagers in Yasothon province, it was found that cultural beauty is a wisdom that has been preserved and passed down in the local community to stay stable, come to build knowledge of folk wisdom based on contemporary cultural arts that appear in Buddhist art, the way of life that is tied to nature in terms of unity in the strong community to occur for the community and Thai society in the future.

Keywords : Wood Carvings; Aesthetics; Na Samai Villagers Community

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

งานแกะสลักไม้เป็นประติมากรรมที่สามารถสื่อความหมายให้เกิดความเข้าใจระหว่างกัน เป็นเครื่องมือหรือส่วนประกอบสำคัญที่ขาดไม่ได้ในการถ่ายทอดระบบความคิด ความเชื่อทางศาสนาให้เป็นที่ประจักษ์ได้โดยทางการมองเห็น ดังนั้น ประติมากรรมจึงถูกสร้างขึ้นมาสำหรับยึดเหนี่ยวจิตใจ พุทธศาสนิกชนให้มั่นคงบนพื้นฐานกฎเกณฑ์หลักแห่งศาสนานั้นๆ รูปแบบการแสดงออกล้วนเป็นสัญลักษณ์ของศาสนา ได้แก่ เทวรูป(เทวดาพระเวท) พระโพธิสัตว์ และพระพุทธรูปหรือพระพุทธรูปปฏิมากร (เทวดาพุทธ) ในยุคต่อมาสมัยกรุงสุโขทัยมีการสร้างสรรค์งานศิลปกรรมด้วยวิธีการสลัก ฉลัก หรือจำหลักลงบนเนื้อไม้ให้เป็นรูปร่าง ลวดลาย ด้วยเครื่องมือโลหะ เป็นงานประณีตศิลป์อย่างหนึ่งที่ช่างผู้ดำเนินงานต้องมีความรู้ความชำนาญเฉพาะตัว เพราะต้องใช้ความประณีตในการถ่ายทอดรูปแบบที่มีความละเอียด ดังนั้นช่างต้องมีความรู้ความเข้าใจในลวดลายต่างๆ พอสมควร จึงจะสามารถทำงานให้เกิดความงดงามถูกต้องได้ ในงานแกะสลักไม้จึงเป็นสมบัติของบรรพบุรุษที่ตั้งใจแกะสลักขึ้นให้มีลักษณะและลวดต่างๆ ที่เกี่ยวกับเรื่องราวทางพระพุทธศาสนา ตามภูมิปัญญาและความสามารถที่มีอยู่ด้วยศรัทธาอันแรงกล้าหาที่เปรียบมีได้ที่มีต่อองค์สมเด็จพระสัมมาพุทธเจ้า พระธรรมและพระสงฆ์สาวก การแกะสลักไม้ในครั้งแรกทำขึ้นเพื่อเคารพ สักการะกราบไหว้ ที่มีความแน่นแฟ้นต่อพระพุทธศาสนาอย่างชัดเจน ความสำคัญต่อเหตุการณ์ เช่น ตอนประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพาน เป็นต้น ฉะนั้นศิลปะในรูปแบบต่างๆ ที่กล่าวมานั้นจึงเปรียบเสมือนสมุดบันทึกเล่มใหญ่ที่บันทึกเรื่องราวความเป็นมาให้คนรุ่นหลังจนถึงปัจจุบันได้ศึกษาค้นคว้าถือว่าเป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญสำหรับมนุษย์ (กรมศิลปากร, 2532) นอกจากนี้การแกะสลักไม้ยังเป็นเรื่องเล่าเหตุการณ์ทางพระพุทธศาสนาเชิงประวัติศาสตร์โดยผ่านอารมณ์ของศิลปินที่แสดงทางศิลปะการในรูปแบบของการแกะสลักไม้และได้ถูกนำไปต่อยอดเป็นการสร้างมูลค่าเศรษฐกิจชุมชน ในกลุ่มช่างแกะสลักที่น่าสนใจอีกกลุ่ม 1 ในสมัยปัจจุบันนี้คือ กลุ่มช่างแกะสลักไม้ของบ้านนาสะเมย์ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร เป็นกลุ่มช่างที่แกะสลัก บานประตูหน้าต่างอุโบสถ ที่ขึ้นชื่อว่าเป็นงานแกะสลักที่มีความงดงามกลุ่มหนึ่งในจังหวัดยโสธร

ศิลปกรรมแกะสลักไม้ ถือเป็นศิลปกรรมท้องถิ่นที่สร้างชื่อเสียงให้กับชุมชนเป็นอย่างมาก ด้วยความสมบูรณ์ของทรัพยากรทางธรรมชาติ เป็นการนำทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาสร้างสรรค์งานศิลปะที่อาศัยฝีมืออันประณีตของช่างเกี่ยวกับเรื่องนี้ ภูมิปัญญากระบวนการผลิตศิลปกรรมแกะสลักไม้ ทางด้านภูมิปัญญาการเลือกใช้วัสดุศิลปกรรมแกะสลักไม้ที่สำคัญ เช่น ไม้สัก ไม้โมก ไม้ตะเคียน ไม้มะม่วง ไม้ฉำฉา ไม้โพธิ์ ไม้มะค่า ไม้จันทร์หอม เป็นต้น การคัดเลือกไม้ให้มีความเหมาะสมกับงานในลักษณะต่างๆ ช่างจำเป็นต้องมีความรู้เนื้อไม้เป็นอย่างดี กล่าวคือ การเลือกไม้ที่จะนำมาแกะสลักไม้เป็นสิ่งหนึ่งสิ่งใดต้องคำนึงถึงความแข็ง ความอ่อนของเนื้อไม้ให้มีความเหมาะสมกับการสร้างลายละเอียดของงาน การเลือกไม้ที่ไม่มีเสี้ยนไม้เพื่อให้เหมาะสมกับงานที่ต้องการความประณีตและ

ซับซ้อนของลวดลาย หรือการเลือกไม้ที่มีกลิ่นหอมเพื่อสร้างรูปเคารพ เช่น พระพุทธรูป เทพเจ้า ที่แทรกคติความเชื่อ (สุชาติ เถาทอง, 2536) ศิลปกรรมแกะสลักไม้ตามวิถีดั้งเดิม มีลักษณะเฉพาะงานแกะสลักด้วยช่างฝีมือ ซึ่งต้องใช้ความชำนาญเฉพาะตัวจะต้องใช้ความประณีต ในทางปรัชญามีปรัชญาสาขาหนึ่งที่มุ่งศึกษาเกี่ยวกับ เรื่องความงาม เช่น ความงามมีอยู่จริงไหม ความงามมีองค์ประกอบอะไรบ้างปรัชญาสาขานั้นคือสุนทรียศาสตร์ เป็นสาขาหนึ่งของปรัชญาทั่วไปซึ่งเป็นวิชาที่พูดถึงความงาม (Beauty) หรือสิ่งที่มี ความงามทางศิลปะโดยเฉพาะโดยศึกษาถึงคุณค่าทางความงามและเกณฑ์ในการตัดสินความงาม โดยมีทฤษฎีหลักๆ ที่ใช้ตัดสินความงามอยู่ 3 ทฤษฎีด้วยกัน คือ ทฤษฎีอัตนัยนิยม (Subjective Theory) ได้แสดงความเห็นว่า ความงามคือคุณสมบัติของจิตหรือความรู้สึกตอบสนองทางสุนทรียะของผู้รับรู้ที่มีต่อวัตถุทางสุนทรียะ โดยไม่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติใดๆ ของวัตถุทางสุนทรียะแต่ขึ้นอยู่กับ การตัดสินของมนุษย์ ทฤษฎีปรนัยนิยม (Objective Theory) ได้แสดงความเห็นแย้งว่า ความงามเป็นคุณสมบัติที่มีอยู่ในตัววัตถุ วัตถุเป็นสิ่งที่สวยงามอยู่ในตัวเองไม่ใช่สวยเพราะสีหรือทรวดทรงของมัน ความสวยงามของวัตถุก็มีอยู่เสมอตลอดไปไม่ว่าเราจะสนใจหรือไม่ ส่วนทฤษฎีสัมพัทธนิยม (Relative Theory) (ณัฐชา จิตภักดี และพระครูภาวนาโพธิคุณ, 2563) นั้นมีความเห็นว่าความงามไม่ใช่เป็นจิตวิสัยอย่างสิ้นเชิงและก็ไม่ใช่ เป็นวัตถุวิสัยอย่างสิ้นเชิงด้วยแต่เป็นความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุกับบุคคล (Subject and Object) ที่ทำให้เกิดความงามขึ้น

จากปัญหาและเหตุผลที่กล่าวมานี้ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่องความงามของงานแกะสลักไม้ของชุมชนชาวบ้านนาสะไมย์เชิงสุนทรียศาสตร์ ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อพัฒนาการสุนทรียศาสตร์จากผลงานศิลปะในสาขาอื่นๆ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและการดำเนินชีวิต สามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจชุมชนด้วยการสร้างสรรค์ศิลปะ ในงานแกะสลักไม้เชิงสุนทรียศาสตร์ให้เป็นที่นิยมแพร่หลายต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปและงานแกะสลักไม้เชิงสุนทรียศาสตร์ของชุมชนชาวบ้านนาสะไมย์ จังหวัดยโสธร
- 2.2 เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสุนทรียศาสตร์
- 2.3 เพื่อวิเคราะห์ความงามงานแกะสลักไม้เชิงสุนทรียศาสตร์ของชุมชนชาวบ้านนาสะไมย์ จังหวัดยโสธร

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 3.1 ทำให้ทราบสภาพทั่วไปและงานแกะสลักไม้ของชุมชนชาวบ้านนาสะไมย์ จังหวัดยโสธร

3.2 ทำให้รู้แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสุนทรียศาสตร์

3.3 ทำให้ได้ข้อมูลจากการวิเคราะห์ความงามงานแกะสลักไม้เชิงสุนทรียศาสตร์ของชุมชน
ชาวบ้านนาสะไมย์ จังหวัดยโสธร

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ(Qualitative Research) ซึ่งเน้นการวิจัยทางเอกสาร
(Documentary Research) โดยมีขั้นตอนการปฏิบัติดังนี้

4.1 ขั้นสำรวจข้อมูล

4.1.1 ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับศิลปะในงานแกะสลักไม้ของชุมชนชาวบ้านนาสะไมย์ จังหวัดยโสธร

4.1.2 ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีทางสุนทรียศาสตร์

4.1.3 สำรวจเอกสารงานวิจัยที่มีผู้รู้เขียนและศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสุนทรียะในงานแกะสลักไม้ของ
ชุมชนชาวบ้านนาสะไมย์ จังหวัดยโสธร

4.2 ขั้นรวบรวมข้อมูล

4.2.1 นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถึง
ผู้เชี่ยวชาญ และผู้แกะสลักไม้ของชุมชนชาวบ้านนาสะไมย์ ตำบลนาสะไมย์ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร เพื่อ
ขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย ในการสัมภาษณ์

4.2.2 สร้างความสัมพันธ์กับผู้ให้ข้อมูลหลัก และกลุ่มเป้าหมาย พบปะพูดคุยเพื่อสร้าง
ความคุ้นเคยแจ้งวัตถุประสงค์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.2.3 กำหนดนัดหมายวันเวลาที่ จะดำเนินการสัมภาษณ์ที่แน่นอน เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้
เตรียมตัวและเตรียมเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.2.4 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสัมภาษณ์กับกลุ่มเป้าหมาย ที่เป็นผู้ให้ข้อมูล
หลัก และบุคคลอื่นๆ โดยใช้วิธีการบันทึกเทป จดบันทึก และการสนทนา กับกลุ่มเป้าหมาย

4.3 ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ โดยใช้การแปรความ
ด้วยวิธีการตีความ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการพรรณนาวิเคราะห์(Descriptive analysis) เพื่ออธิบายความ
งามในงานแกะสลักไม้ ดังนี้

4.3.1 นำข้อมูลเกี่ยวกับความหมาย ประเภทและสุนทรียะในงานแกะสลักไม้ของชุมชนชาวบ้าน
นาสะไมย์ จังหวัดยโสธร มาศึกษาวิเคราะห์ตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

4.3.2 ศึกษาวิเคราะห์ประเด็นต่างๆ ตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้เกี่ยวกับสุนทรียะในงานแกะสลักไม้
ของชุมชนชาวบ้านนาสะไมย์ จังหวัดยโสธร

4.4 ขั้นนำเสนอข้อมูล ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการศึกษาวิจัยในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์

5. ผลการวิจัย

5.1 สภาพทั่วไปและงานแกะสลักไม้เชิงสุนทรียศาสตร์ของชุมชนชาวบ้านนาสะไมย์ จังหวัดยโสธร พบว่า งานแกะสลักไม้ของชุมชนชาวบ้านนาสะไมย์เป็นงานศิลปกรรมพื้นบ้านที่ทำสืบต่อกันมาเป็นเวลานานในอดีต การแกะสลักไม้ส่วนใหญ่จะเป็นงานศิลปกรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับสิ่งก่อสร้างเนื่องในพุทธศาสนา นอกจากนั้นก็จะมีการแกะไม้เพื่อใช้ประดับตกแต่งบ้านเรือนบ้าง หรือทำเป็นสิ่งของเครื่องใช้เล็กๆ น้อยๆ บ้าง แต่ปัจจุบันรูปแบบของการแกะสลักไม้ได้เปลี่ยนแปลงไป กลายเป็นงานศิลปกรรมเชิงพาณิชย์ เนื่องจากผลิตภัณฑ์ไม้แกะสลักเป็นที่ต้องการของตลาดอย่างมาก ด้วยเหตุนี้งานแกะสลักไม้ของชุมชนชาวบ้านนาสะไมย์จึงเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่เคยทำงานแกะสลักไม้ด้วยจิตศรัทธาในพุทธศาสนา โดยทำเป็นลวดลายและเครื่องประดับตกแต่งศาสนสถาน แต่ในปัจจุบันงานแกะสลักไม้มีลักษณะรูปแบบที่ร่วมสมัยมากขึ้น แหล่งผลิตงานไม้แกะสลักของชุมชนชาวบ้านนาสะไมย์ เป็นแหล่งผลิตงานแกะสลักไม้ที่มีชื่อเสียงจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีแหล่งผลิตที่สำคัญ ได้แก่ชุมชนชาวบ้านนาสะไมย์เป็นสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัดยโสธร ตั้งอยู่ในอำเภอเมือง ตำบลนาสะไมย์ ปัจจุบันเป็นทั้งแหล่งผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ไม้แกะสลักที่มีชื่อเสียงไม้แกะสลักที่ผลิตจากชุมชนชาวบ้านนาสะไมย์จะเป็นงานแกะสลักไม้ที่ใช้ทั้งไม้สัก และไม้ชนิดอื่นๆ โดยมักจะแกะสลักเป็นรูปสัตว์ต่างๆ เช่น ช้าง ม้า สิงห์ นอกจากนี้ยังมีการแกะสลักพระพุทธรูปและเทวรูป รวมถึงสิ่งของเครื่องใช้ เครื่องเรือนและเครื่องประดับตกแต่งอาคาร เป็นต้น

5.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสุนทรียศาสตร์ พบว่า สุนทรียภาพในการรับรู้มีความเกี่ยวข้องกับสุนทรียศาสตร์ซึ่งมีความหมายคือ วิชาที่ว่าด้วยเรื่องของความงาม และสุนทรียภาพ ที่มีความหมายว่า ความรู้สึกที่งาม สืบเนื่องจากความต้องการของมนุษย์ที่มีมากกว่าความต้องการที่เป็นปัจจัยภายนอกที่ตอบสนองทางร่างกาย อันได้แก่ ปัจจัยสี่ คือ เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ที่อยู่อาศัย และอาหาร ความต้องการทางใจนี้คือสิ่งที่ทำให้มนุษย์มีความรู้สึก เป็นปฏิกิริยาทางสังคม คือ ความมีสุนทรีย์หรือความงามนั่นเอง โดยการรับรู้ที่มนุษย์ใช้สื่อสารทางสังคมด้วยอวัยวะรับรู้ทั้ง 5 ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น กายสัมผัส ล้วนเป็นช่องทางที่ทำให้มนุษย์ได้ติดต่อและเชื่อมความรู้สึกระหว่างกันได้สุนทรียภาพจึงเป็นความงดงามที่ใช้สำหรับการสื่อสาร อาจเป็นผู้รับสาร หรือเป็นผู้ส่งสาร ก็สามารถรับความสัมผัสทางสุนทรียภาพนี้ได้คุณค่าทางสุนทรีย์ นอกจากจะสร้างคุณค่าทำให้จิตใจที่มีความอ่อนโยน เข้าใจสังคม และมีความงดงามในจิตใจแล้ว สุนทรียศาสตร์จัดเป็นวิชาทางด้านคุณวิทยา ซึ่งเป็นปรัชญาสาขาหนึ่ง ที่ทำให้ระดับจิตใจของมนุษย์สูงขึ้นกว่าสัตว์ เพราะวิวัฒนาการของมนุษย์ไม่ได้พัฒนาเฉพาะพัฒนาการทางร่างกายเท่านั้น แต่ยังเป็นการพัฒนาทางด้านจิตใจอีกด้วยในระบบการศึกษาและสุนทรียภาพ

ดังนั้น สุนทรียศาสตร์จึงเป็นศาสตร์หนึ่งในวิชาปรัชญา เป็นศาสตร์ที่อยู่ในสาขาคุณวิทยา คุณวิทยาเป็นสาขาที่ค้นหาคุณค่าของคุณค่าของสรรพสิ่งรวมทั้งมนุษย์ เป็นปรัชญาสาขาหนึ่งที่ว่าด้วย

ความงามและสิ่งที่ยิ่งใหญ่ในงานศิลปะและในธรรมชาติ โดยศึกษาประสบการณ์ คุณค่าความงามและมาตรฐานในการวินิจฉัยว่า อะไรงาม อะไรไม่งาม ความงาม หมายถึงการคิดหรือชี้ให้เห็นว่าวัตถุใดวัตถุหนึ่งมีลักษณะสวย ดึงดูดใจและเพลิดเพลินหรือหมายถึงการที่เราใช้จิตแสดงปฏิกิริยาต่อสภาพการณ์ในสิ่งแวดล้อม หรือการที่จิตประเมินค่าวัตถุที่มีคุณค่า ที่เราให้เกิดความรู้สึกภายในจิตใจ แม้ว่าความงามจะขึ้นอยู่กับจิต แต่ก็ไม่ได้ขึ้นอยู่กับทางเลือกตามใจชอบ หากแต่ต้องขึ้นอยู่กับคุณค่าที่มีอยู่ในวัตถุนั้นๆ ความงามจึงมี 2 ชั้นใหญ่ คือ ความงามชั้นธรรมดาสามัญ และความงามชั้นสุดยอด เกณฑ์ 4 ทฤษฎี โดยมีแนวคิดที่ต่างกันดังนี้ 1)ทฤษฎีจิตวิสัยนิยมเน้นความสำคัญที่ความรู้สึกของตัวบุคคลตั้งนั้นมาตรการตัดสินคุณค่าทางความงามจึงไม่ตายตัว เพราะขึ้นอยู่กับความรู้สึกหรือรสนิยมซึ่งเปลี่ยนแปลงไปตามความชอบของแต่ละคนในแต่ละเวลาและสถานที่ 2)ทฤษฎีวัตถุวิสัยนิยมเชื่อว่าความงามเป็นคุณสมบัติของวัตถุเป็นคุณสมบัติที่แน่นอนตายตัวและอยู่ติดกับวัตถุมาตั้งแต่แรกโดยไม่ขึ้นกับความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์ และมีเกณฑ์ตัดสินที่แน่นอนตายตัวที่จะใช้ชี้วัดได้ 3)ทฤษฎีสัมพัทธนิยม เป็นทฤษฎีที่อยู่กึ่งกลางระหว่างอัตนัยนิยมและปรนัยนิยม กล่าวคือ เป็นทฤษฎีที่ให้ความสำคัญทั้งความรู้สึกทางสุนทรียะตามรสนิยมของผู้รับรู้ และคุณสมบัติทางความงามของวัตถุในการประเมินคุณค่าทางสุนทรียะโดยเชื่อว่าความงามไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นเฉพาะจากความรู้สึกของบุคคลผู้รับรู้หรือจากคุณสมบัติของวัตถุเพียงอย่างเดียวอย่างหนึ่งหากแต่เป็นภาวะของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับวัตถุที่มีปฏิกิริยาตอบสนองในสัดส่วนพอกๆกัน 4)ทฤษฎีปรากฏการณ์นิยมตามแนวความคิดของพวกปรากฏการณ์นิยมนั้น มนุษย์จะเป็นผู้สร้างบริบทหรือสภาวะการณ์ขึ้น โดยที่ตนเป็นส่วนหนึ่งของสภาวะการณ์หรือระเบียบสังคม มนุษย์จึงเป็นผู้สร้างสังคมขึ้นแล้วกำหนดความหมายสิ่งต่างๆในสังคมนั้นตามที่ตนเห็นสมควร(Social Order) ขึ้นได้อย่างไร สาระสำคัญของปรากฏการณ์นิยม ที่เน้นเฉพาะการที่มนุษย์แต่ละคนและกลุ่มสร้างหรือแสดงพฤติกรรมประจำวัน โดยวิธีให้การหยุดชะงักการดำเนินชีวิตสังคมไปชั่วคราว เรียกว่า Ethnomethodology (มานุษยวิธี)

5.3 ผลการวิเคราะห์ความงามงานแกะสลักไม้เชิงสุนทรียศาสตร์ของชุมชนชาวบ้านนาสะไมย์ จังหวัดยโสธร ผู้วิจัยได้แยกประเด็นวิเคราะห์ ดังนี้ คือ

5.3.1 วิเคราะห์สุนทรียภาพของวัตถุ ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนบ้านนาสะไมย์ จังหวัดยโสธร ได้พัฒนาภูมิปัญญางานแกะสลักไม้ใหม่ๆอย่างมากมาย และแกะสลักไม้ลักษณะในรูปแบบของประณีตศิลป์ สร้างสรรค์ผลงานด้วยความละเอียดอ่อนสะท้อนสภาพสังคมการดำเนินชีวิต และแสดงถึงสภาพจิตใจของงานแกะสลักไม้ ที่ให้กลมกลืนกับสภาพแวดล้อม ความเชื่อและวัฒนธรรม ทั้งด้านรูปแบบดั้งเดิมและรูปแบบพัฒนาหลายส่วนใหญ่นำเอามาจากธรรมชาติ เช่น ต้นไม้ สัตว์ และมนุษย์ ซึ่งรูปแบบก็ได้จากท่าทางอิริยาบถ การเคลื่อนไหวของสัตว์ต่างๆ วิถีชีวิต การดำรงชีวิตและตัวละครในป่าหิมพานต์รวมถึงความเชื่อและแรงศรัทธาทางพระพุทธศาสนาโดยการถ่ายทอดภูมิปัญญาผ่านงานแกะสลักไม้จากบรรพบุรุษสู่ในปัจจุบันและนำไปพัฒนารูปแบบความงามงานแกะสลักไม้ที่สร้างรายได้ทางเศรษฐกิจให้กับชุมชน

5.3.2 วิเคราะห์จุดมุ่งหมายของงานแกะสลักไม้ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบงานไม้แกะสลักในลักษณะต่างๆ ที่ชุมชนบ้านนาสะไมย์ จังหวัดยโสธร สร้างขึ้นได้ถูกพัฒนาจากรูปแบบดั้งเดิมที่มีมานั้น ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยมีวิวัฒนาการทางการเปลี่ยนแปลงตามรสนิยม ความต้องการ และความคิดสร้างสรรค์ของสภาวะสังคมและตลาดที่เปลี่ยนแปลงไป รวมถึงจุดประสงค์การสร้างสรรค์ เพื่อถ่ายทอดคุณค่าความงามทางศิลปะ แสดงอารมณ์ของผู้แกะสลักที่สร้างคุณค่าความงามทางจิตใจ สะท้อนคุณค่าความงามทางสร้างสรรค์อีกด้วยประเภทและคุณค่าของงานแกะสลักไม้การพัฒนางานพุทธศิลป์ผู้สร้างงานพุทธศิลป์ในปัจจุบันซึ่งอยู่ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของวงการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศที่ส่งผลให้โลกตะวันตก โลกตะวันออกเชื่อมต่อกันได้โดยสะดวกรวดเร็วเป็นโลกไร้พรมแดน(Globalization) เกิดการผสมผสานกันทั้งด้านรูปแบบ เทคนิค วิธีการ รวมทั้งแนวคิดใหม่ๆ ในการสร้างสรรค์งานด้วย ซึ่งทำให้เกิดผลงานพุทธศิลป์ในสังคมปัจจุบันในลักษณะของงานพุทธศิลป์ร่วมสมัย(Contemporary art) ที่ยังคงเนื้อหาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา และพุทธปรัชญาในลักษณะของการประยุกต์พุทธธรรมเชิงพัฒนาให้เหมาะสมกับรสนิยมของคนในสังคมปัจจุบันที่แตกต่างกัน เช่น งานแกะสลักไม้เชิงสุนทรียศาสตร์

คุณค่าทางสุนทรียศาสตร์งานแกะสลักไม้งานแกะสลักไม้ทำให้เกิดความเข้าใจในเรื่องราวที่ได้เขียนไว้จนเกิดจินตนาการ การสร้างความคิดต่อเนื่องไปในทางที่ดีเป็นความรู้ของตนเอง ซึ่งเป็นพฤติกรรมเชิงบวกที่วงการศึกษาดูต้องการให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน ทำให้การเรียนรู้จากงานพุทธศิลป์โดยเฉพาะงานจิตรกรรมฝาผนัง สะท้อนเรื่องราวทางพุทธศาสตร์ คุณธรรมจริยธรรมในแง่มุมต่างๆ ซึ่งถือว่าเป็นการพัฒนาด้านสติปัญญาที่ส่งผลไปสู่พัฒนาการทางด้านสังคมโดยความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของพระพุทธศาสนาสามารถนำมาจิตใจของผู้คนในสังคมให้เชื่อมั่น ยึดถือและมีพฤติกรรมปฏิบัติตามหลักธรรมขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า

5.3.3 วิเคราะห์วัตถุประสงค์กับผู้อื่น (คนดู ศึกษา สังคม สภาพแวดล้อม) ผลการวิจัยพบว่าจากการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยพบว่าชุมชนบ้านนาสะไมย์ มีความเชื่อและพิธีกรรมก่อนที่จะสร้างสรรค์งานแกะสลักไม้ในพระพุทธปฏิมา และเทพผู้ศักดิ์สิทธิ์ที่แตกต่างกัน ดังนี้

ประการแรก คุณสมบัติของผู้แกะสลักต้องเป็นคนดี ไม่ผิดศีลร้ายแรง ไม่เคยฆ่าสัตว์ใหญ่ ไม่ผิดลูกผิดเมียใคร ปฏิบัติตนอยู่ในศีล 5

ประการที่สอง ผู้แกะสลักไม้พระพุทธรูป ต้องบวชเรียนปฏิบัติตนตามคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้ทรง ตรัสไว้ในพระธรรมวินัยในพระไตรปิฎกที่ปฏิบัติดีแล้ว เป็นเนื่อนาบุญของโลก

ประการที่สาม ก่อนที่จะสร้างสรรค์ศิลปหัตถกรรมการแกะสลักไม้ ปฏิมากรม พระพุทธรูปต้องถือศีล 5 อย่างเคร่งครัด เป็นเวลาก่อนล่วงหน้า 1 เดือน และในขณะที่แกะสลักไม้ พระพุทธรูปจนเสร็จสิ้น

ประการที่สี่ ต้องทำพิธีทางศาสนาและหน้าปริมพิธีขอพรจากสวรรค์เทพเทวดา เพื่อขออนุญาตในการสร้างสรรค์ศิลปหัตถกรรมการแกะสลักไม้พระพุทธรูป ต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์และขอพรให้สร้างสรรค์งานแกะสลักได้อย่างเรียบร้อย เสร็จสิ้นโดยสมบูรณ์ และสวยงามวิจิตรประณีต เพื่อเป็นการแสดงออกถึงแรงศรัทธาในการแกะสลักไม้จะได้มีสมาธิแสดงฝีมือที่สั่งสมมาและความสามารถที่เกิดจากการถ่ายทอดความงามที่มาจากจิตใจแห่งความศรัทธา และเพื่อเป็นการบูชาต่อพระพุทธรูปศาสนาที่บรรพบุรุษตนเอง และลูกหลานนับถือตลอดมาและตลอดไป

ประการที่ห้า เมื่อแกะสลักไม้พระพุทธรูปเสร็จสิ้นแล้ว ต้องทำพิธีทางศาสนาอีกครั้งหนึ่ง เพื่อเป็นการขอพระคุณสิ่งศักดิ์สิทธิ์คุ้มครองปกป้องรักษาให้ทำงานได้อย่างราบรื่น ไม่มีอุปสรรคได้

ผู้วิจัยเห็นว่า รูปแบบงานแกะสลักไม้ที่ทำมาทั้งหมดมีหลายประเภท เช่น ช้าง ม้า กระจต่าย และสัตว์นำโชคต่างๆ หรือตัวละครในป่าหิมพานต์เป็นสิ่งที่ถูกพัฒนาขึ้นจากความคิดสร้างสรรค์ ดังนั้น ชุมชนบ้านนาสะไมย์สร้างงานแกะสลักไม้และงานศิลปะเพื่อตอบสนองต่อศาสนา ความศรัทธาที่มีต่อพระพุทธรูปศาสนาให้ประพุดิตนอยู่ในจารีตประเพณี และวัฒนธรรมอันดีงามผลงานแกะสลักไม้ต่างๆ ที่ทรงคุณค่าทางจิตใจ คุณค่าความงามทางสังคมของชุมชนจึงเป็นศูนย์รวมจิตใจแห่งความศรัทธาที่ชุมชนบ้านนาสะไมย์ นับถือและให้ความสำคัญเป็นอย่างมากกว่าสิ่งอื่นใด

5.3.4 วิเคราะห์ศิลปวัตถุ/ช่างผู้แกะสลัก(ปฏิบัติการณใหม่) จากการวิจัยพบว่า งานไม้แกะสลักบ้านนาสะไมย์ มีลวดลายที่สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อและความคิดของชาวบ้านการแกะสลักไม้เป็นงานที่ทรงคุณค่าทางความงามความประณีต ส่วนใหญ่เป็นงานศิลปะเพื่อพุทธบูชาหรืออาจเรียกได้ว่า “งานพุทธศิลป์” สามารถพบได้จากโบราณสถานในพิพิธภัณฑสถานต่างๆ สามารถผลิตผลงานทางด้านศิลปะสาขาต่างๆ เช่น ทัศนศิลป์ จิตรกรรม ภาพพิมพ์ งานแกะสลักไม้เป็นงานศิลปหัตถกรรมมีการฝึกฝนมาเป็นอย่างดีมีการถ่ายทอดความรู้จากบรรพบุรุษปรากฏพบหลักฐานงานการแกะสลักไม้มีมาอย่างยาวนาน ตั้งแต่โบราณที่ทรงคุณค่า น่าภาคภูมิใจที่สืบทอดมาอย่างต่อเนื่องจากอดีตสู่ปัจจุบันมีวิวัฒนาการ การปรับให้เข้ากับยุคสมัยปัจจุบันตามสถานการณ์บ้านเมืองชุมชน สังคม ที่คงคุณค่าคุณภาพ ความงดงาม ความประณีต เช่นที่เคยเป็นมา และสืบทอดภูมิปัญญาการแกะสลักไม้สู่คนรุ่นหลัง ให้มีความรักและกลับมาสนใจงานไม้แกะสลักบ้านนาสะไมย์ หรืออาจจะเรียกว่าศิลปะพื้นบ้านหรือศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน

ส่วนการเข้าใจถึงจิตวิญญาณภายในของสิ่งที่เป็นแบบและความสามารถในการถ่ายทอดออกมาเป็นหัวใจสำคัญแห่งการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่สามารถ ก่อให้เกิดความรู้สึกพึงพอใจหรือสร้างประสบการณ์สุนทรีย์ให้แก่ผู้ชม องค์ประกอบของประสบการณ์สุนทรีย์ประกอบด้วย

1. สุนทรียวัตถุ หมายถึง สิ่งของใดๆ ที่เกี่ยวกับความนิยมหรือความงามอันเป็นเหตุที่ทำให้เกิดประสบการณ์ทางสุนทรียะแก่ผู้รับรู้ แบ่งออกเป็นสองประเภทคือ สุนทรียวัตถุที่เกิดขึ้นเองในธรรมชาติและสุนทรียวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้น

2. มนุษย์ผู้รับรู้ ที่แบ่งเป็นสองพวกคือ มนุษย์ผู้สร้างสุนทรียวัตถุ ซึ่งหมายถึงงานแกะสลักไม้ และชุมชนบ้านนาสะไมย์ โดยมีสุนทรียวัตถุคือความงามงานแกะสลักไม้เป็นสื่อกลาง

3. สุนทรียรส หมายถึง ความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากผลของประสบการณ์สุนทรียะที่ช่วยปลุกกระตุ้นจิตใจ ซึ่งถือว่าเป็นคุณค่าด้านจิตใจที่สำคัญอย่างหนึ่งของชีวิตมนุษย์ สะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าและความสำคัญของความงามงานแกะสลักไม้ได้อย่างชัดเจน

ดังนั้น งานแกะสลักไม้ชุมชนบ้านนาสะไมย์ โดยเฉพาะความงามเชิงสุนทรียก็ยังคงมีพื้นฐานแนวคิดมาจากพุทธปรัชญา แม้อิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตกที่หลังไหลเข้าสู่สังคมไทยอย่างต่อเนื่องพยายามผลักดันให้สังคมไทยกลายเป็นสังคมสากลอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จึงผสมผสานและมีความสำคัญกับพุทธศาสนิกชนทุกระดับชั้นตลอดมา จนกลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตอันเป็นศิลปวัฒนธรรมสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง วิเคราะห์ความงามงานแกะสลักไม้เชิงสุนทรียศาสตร์ของชุมชนชาวบ้านนาสะไมย์ จังหวัดยโสธร ผู้วิจัยพบประเด็นที่จะนำอภิปรายผลดังนี้ คือ (1) สภาพทั่วไปและงานแกะสลักไม้เชิงสุนทรียศาสตร์ของชุมชนชาวบ้านนาสะไมย์ จังหวัดยโสธร (2) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสุนทรียศาสตร์พบว่า สุนทรียภาพในการรับรู้มีความเกี่ยวข้องกับสุนทรียศาสตร์ (3) วิเคราะห์ความงามงานแกะสลักไม้เชิงสุนทรียศาสตร์ของชุมชนชาวบ้านนาสะไมย์ จังหวัดยโสธร

6.1 สภาพทั่วไปและงานแกะสลักไม้เชิงสุนทรียศาสตร์ของชุมชนชาวบ้านนาสะไมย์ จังหวัดยโสธรในประเด็นนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลนาสะไมย์ (2561) กล่าวว่างานแกะสลักไม้ของชุมชนชาวบ้านนาสะไมย์เป็นงานศิลปกรรมพื้นบ้าน ที่ทำสืบต่อกันมาเป็นเวลาช้านานในอดีต การแกะสลักไม้ส่วนใหญ่จะเป็นงานศิลปกรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับสิ่งก่อสร้างเนื่องในพุทธศาสนา นอกจากนั้นก็เป็นการแกะไม้เพื่อใช้ประดับตกแต่งบ้านเรือนบ้าง หรือทำเป็นสิ่งของเครื่องใช้เล็กๆ น้อยๆ บ้าง สภาพทั่วไปของชุมชนบ้านนาสะไมย์ เป็นหมู่บ้านที่นับถือพระพุทธศาสนาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน วิถีชีวิตของชาวชุมชนบ้านนาสะไมย์ จึงดำเนินไปตามหลักธรรมคำสอนของพุทธศาสนาทั้งในส่วนหลักการดำเนินชีวิต จารีตประเพณีต่างๆ ที่เกิดจากความเชื่อความศรัทธาที่มีต่อพุทธศาสนา ผู้ที่มีฝีมือในด้านช่างแกะสลักหรือช่างประเภทต่างๆ แต่ปัจจุบันรูปแบบของการแกะสลักไม้ได้เปลี่ยนแปลงไป กลายเป็นงานศิลปกรรมเชิงพาณิชย์ เนื่องจากผลิตภัณฑ์ไม้แกะสลักเป็นที่ต้องการของตลาดอย่างมาก ด้วยเหตุนี้งานแกะสลักไม้ของ

ชุมชนชาวบ้านนาสะไมย์จึงเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่เคยทำงานแกะสลักไม้ด้วยจิตศรัทธาในพุทธศาสนา โดยทำเป็นตลาดและเครื่องประดับตกแต่งศาสนสถาน แต่ในปัจจุบันงานแกะสลักไม้มีลักษณะรูปแบบที่ร่วมสมัยมากขึ้น แหล่งผลิตงานไม้แกะสลักของชุมชนชาวบ้านนาสะไมย์ เป็นแหล่งผลิตงานแกะสลักไม้ที่มีชื่อเสียงจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ขวณ ศรชัย (2563) กล่าวว่า งานไม้แกะสลักบ้านนาสะไมย์ เป็นผลงานสร้างสรรค์อันเนื่องมาจากความต้องการที่จะดำรงชีวิต อย่างเป็นสุข ของคนท้องถิ่นเป็นการผสมผสานระหว่างวิถีชีวิต ธรรมชาติและความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ มีการปรับปรุง พัฒนาเป็นระยะเวลาอันยาวนานจนได้ผลสรุปที่สมบูรณ์ในการออกแบบเพื่อประโยชน์ใช้สอยถือเป็นเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นจากภูมิปัญญาของชาวบ้าน และเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนนอกจากนี้ ความงามงานไม้แกะสลักบ้านนาสะไมย์ จะบ่งบอกถึงความศรัทธาเลื่อมใสต่อพระพุทธศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณีของตนผสมผสานกันจนเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ ซึ่งเมื่อมีผู้พบเห็นก็จะสามารถบ่งบอกได้ว่าเป็นงานไม้แกะสลักบ้านนาสะไมย์

6.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสุนทรียศาสตร์สุนทรีย์หรือความงาม โดยการรับรู้ที่มนุษย์ใช้สื่อสารทางสังคมด้วยอวัยวะรับรู้ทั้ง 5 ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น กายสัมผัส ล้วนเป็นช่องทางที่ทำให้มนุษย์ได้ติดต่อและเชื่อมความรู้สึกระหว่างกันได้สุนทรียภาพจึงเป็นความงามที่ใช้สำหรับการสื่อสาร อาจเป็นผู้รับสาร หรือเป็นผู้ส่งสาร ก็สามารถรับความรู้สึกทางสุนทรียภาพนี้ได้คุณค่าทางสุนทรีย์ นอกจากจะสร้างคุณค่าทำให้จิตใจมีความอ่อนโยน เข้าใจสังคม และมีความงามในจิตใจแล้ว สุนทรียศาสตร์จัดเป็นวิชาทางด้านคุณวิทยา ซึ่งเป็นปรัชญาสาขาหนึ่ง ที่ทำให้ระดับจิตใจของมนุษย์สูงขึ้นกว่าสัตว์ เพราะวิวัฒนาการของมนุษย์ไม่ได้พัฒนาเฉพาะพัฒนาการทางร่างกายเท่านั้น แต่ยังเป็นการพัฒนาทางจิตใจอีกด้วยในระบบการศึกษาและสุนทรียภาพ สุนทรียศาสตร์ คือศาสตร์ที่ว่าด้วยความงาม ประเด็นนี้ เครือจิต ศรีบุญภาค และคณะ (2542) กล่าวว่า ในสมัยก่อนวิชานี้เป็นที่รู้จักกันในรูปของวิชา “ทฤษฎีแห่งความงาม” (Theory of beauty) หรือปรัชญาแห่งรสนิยม(Philosophy of taste) มีทฤษฎีหลักๆ คือ 1)ทฤษฎีจิตวิสัยนิยมเน้นความสำคัญที่ความรู้สึกของตัวบุคคล 2)ทฤษฎีวัตถุวิสัยนิยมเชื่อว่าความงามเป็นคุณสมบัติของวัตถุเป็นคุณสมบัติที่แน่นอนตายตัว 3)ทฤษฎีสัมพัทธนิยม เป็นทฤษฎีที่อยู่กึ่งกลางระหว่างอัตนัยนิยมและปรนัยนิยม กล่าวคือ เป็นทฤษฎีที่ให้ความสำคัญทั้งความรู้สึกทางสุนทรีย์ตามรสนิยมของผู้รับรู้และคุณสมบัติทางความงามของวัตถุในการประเมินคุณค่าทางสุนทรีย์โดยเชื่อว่าความงามไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นเฉพาะจากความรู้สึกของบุคคลผู้รับรู้หรือจากคุณสมบัติของวัตถุเพียงอย่างเดียวอย่างหนึ่งหากแต่เป็นภาวะของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับวัตถุที่มีปฏิกริยาตอบสนองในสัดส่วนพอกๆกัน 4)ทฤษฎีปรากฏการณ์นิยมตามแนวความคิดของพวกปรากฏการณ์นิยมนั้น มนุษย์จะเป็นผู้สร้างบริบทหรือสภาวะการณ์ขึ้น โดยที่ตนเป็นส่วนหนึ่งของสภาวะการณ์หรือระเบียบสังคม มนุษย์จึงเป็นผู้สร้างสังคมขึ้นแล้วกำหนดความหมายสิ่งต่างๆในสังคมนั้นตามที่ตนเห็นสมควร(Social Order) ขึ้นได้อย่างไร สารสำคัญของ

ปรากฏการณ์นิยม ที่เน้นเฉพาะการที่มนุษย์แต่ละคนและกลุ่มสร้างหรือแสดงพฤติกรรมประจำวัน โดยวิธีให้การหยุดชะงักการดำเนินชีวิตสังคมไปชั่วคราว เรียกว่า Ethnomethodology (มานุษยวิธี)

6.3 จากผลการวิเคราะห์ความงามงานแกะสลักไม้เชิงสุนทรียศาสตร์ของชุมชนชาวบ้านนาสะไมย์ จังหวัดยโสธรประเด็นที่ผู้วิจัยจะได้นำมาอภิปรายผลคือ สุนทรียภาพของวัตถุอุดมมุ่งหมายของงานแกะสลักไม้วัตถุกับผู้อื่น(คนดู ศึกษา สังคม สภาพแวดล้อม) วิเคราะห์ศิลปวัตถุ/ช่างผู้แกะสลัก(ปฏิบัติการใหม่)งานแกะสลักไม้ของชุมชนชาวบ้านนาสะไมย์ จังหวัดยโสธรเป็นศิลปะที่เกิดขึ้น จากภูมิปัญญาของชาวนาสะไมย์ ตั้งแต่บรรพบุรุษถ่ายทอดให้ลูกหลานจากรุ่นสู่รุ่นจนถึงปัจจุบัน ในประเด็นนี้ วัชรพงษ์ ประทุมวัน กล่าวว่า ภูมิปัญญาในการแกะสลักไม้ จำเป็นต้องอาศัยการสั่งสมองค์ความรู้ และประสบการณ์ในการแกะสลัก โดยช่างต้องมีความรู้ทางด้านเทคนิค วิธีการในการแกะสลักเพราะการแกะสลักไม้เป็นงานศิลปกรรมอย่างหนึ่ง ซึ่งเรียกว่า งานช่างแกะสลักไม้ เป็นงานช่างฝีมือซึ่งต้องใช้ความชำนาญ ประณีตเฉพาะตัว โดยช่างจะต้องถ่ายทอดรูปแบบและลวดลายลงบนวัสดุ ด้วยการใช้สิ่วที่ทำจากโลหะเหล็กกล้าที่แข็ง และเหนียวทำให้เกิดความคมด้วยการตี การเจียรและตกแต่งให้เป็นลิวหน้าตรง หน้าโค้งขนาดต่างๆ และค้อนไม้เป็นเครื่องมือในการแกะสลัก สามารถสื่อความรู้สึกได้ด้วยการสัมผัสด้วยมือและสายตา สัมผัส วัชรพงษ์ ประทุมวัน (2542) จากภูมิปัญญาสู่งานศิลปะทางพุทธศาสนาที่แกะสลักขึ้นเพื่อประดับศาสนสถานในพุทธศาสนาแล้ว เวลาผ่านไปพุทธศาสนามีความเจริญรุ่งเรืองขึ้นการสร้างวัดและศาสนสถานมีมากขึ้นงานช่างแกะสลักจึงเป็นงานที่มีความต้องการมาก จากงานที่เกิดขึ้นเพราะศรัทธาและสร้างถวายไว้ในพุทธศาสนา พัฒนามาเป็นอาชีพหลักของประชาชน นอกจากงานแกะสลักเกี่ยวกับพุทธศาสนาและยังมีงานแกะสลักประเภทที่เป็นที่ต้องการของตลาด กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า ภาวะทั่วไป ผลิตภัณฑ์ไม้และไม้แกะสลักประเภทของใช้และเครื่องประดับตกแต่งของไทยมีการผลิตสืบทอดกันเป็นเวลานานแล้ว โดยเดิมเป็นการผลิตเพื่อใช้สอยในครัวเรือนเป็นหลัก แต่ปัจจุบันมีการผลิตที่มีความหลากหลายมากขึ้น มีการพัฒนาปรับปรุงการผลิตด้านการนำเครื่องทุ่นแรงมาใช้ในบางขั้นตอนการผลิต ส่งผลให้การผลิตผลิตภัณฑ์ประเภทนี้ ได้กลายมาเป็นอาชีพหนึ่งที่ทำรายได้ให้กับครอบครัวเพิ่มมากขึ้น(กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, 2525)

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

7.1.1 จากผลการวิจัยพบว่าความงามเชิงสุนทรียศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับงานแกะสลักไม้ทางพระพุทธศาสนาที่สูงส่งและทรงคุณค่าในสังคม สามารถสร้างสรรค์และประยุกต์ใช้กับวิถีชีวิตประจำวัน เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนเกิดความสงบสุขภายในใจ

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

7.2.1 งานแกะสลักไม้ของชุมชนชาวบ้านนาสะไมย์เป็นความงามเชิงสุนทรียศาสตร์ที่ถือได้ว่าเป็นการต่อยอดงานแกะสลักไม้ให้กับชุมชน

7.2.2 ชุมชนชาวบ้านนาสะไมย์สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรส่งเสริมงานแกะสลักไม้เชิงสุนทรียศาสตร์เพื่อสร้างงานและสร้างรายได้ให้กับชุมชน

7.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

7.3.1 ควรส่งเสริมให้ชุมชนเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาที่เป็นเอกลักษณ์ที่ดั้งเดิมไว้และสืบทอดงานไม้แกะสลักบ้านนาสะไมย์ ให้แพร่หลายสืบไป

7.3.2 ควรสนับสนุนให้มีประกอบอาชีพงานแกะสลักไม้ของชุมชน โดยมีระบบและกลไกการดำเนินงานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการจัดกิจกรรมที่ฟื้นฟู อนุรักษ์ สืบสานพัฒนา เผยแพร่ ศิลปะและวัฒนธรรม ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นรากฐานการพัฒนาองค์ความรู้ให้ดีขึ้น

7.3.3 ควรนำไปใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิเคราะห์งานไม้แกะสลักอื่นๆ ที่จะเป็นประโยชน์และเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจรวมถึงการสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน และเข้าถึงความงามในความงามแกะสลักไม้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

8. บรรณานุกรม

กรมศิลปากร. (2532). ศิลปะถ้ำในอีสาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. (2525). ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไทย ประเภทไม้แกะสลัก. กรุงเทพฯ : กระทรวงอุตสาหกรรม.

เครือจิต ศรีบุญภาคและคณะ. (2542). สุนทรียภาพของชีวิต. กรุงเทพฯ : เจริญชีพ เอ็ดดูเคชั่น จำกัด.

ชวน ศรชัย. (ช่างแกะสลักไม้). ผู้ให้สัมภาษณ์. 30 กันยายน 2563. ณ บ้านเลขที่ 45 หมู่ที่ 1 บ้านนาสะไมย์ ตำบลนาสะไมย์ อำเภอมะนัง จังหวัดยะลา.

ณัฐชยา จิตภักดี และพระครูภาวนาโพธิคุณ. (2563). การแสวงหาคำตอบศิลปะและความงาม : สุนทรียศาสตร์ตะวันตก. วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์. 7(4). 58-67.

วัชรพงษ์ ประทุมวัน. (ช่างแกะสลักไม้). ผู้ให้สัมภาษณ์. 15 ตุลาคม 2563. ณ บ้านเลขที่ 70 หมู่ที่ 1 บ้านนาสะไมย์ ตำบลนาสะไมย์ อำเภอมะนัง จังหวัดยะลา.

สุชาติ เกาทอง. (2536). ศิลปะกับมนุษย์. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

องค์การบริหารส่วนตำบลนาสะไมย์. (2561). แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี (พ.ศ.2561-2564). ยะลา : องค์การบริหารส่วนตำบลนาสะไมย์.